

ΚΡΙΤΙΚΗ**«Δον Καμίλλο» του Σ. Πατατζή
από το Σατιρικό Θέατρο****• ΝΟΝΑΣ ΜΟΛΕΣΚΗ**

ΣΚΗΝΟΘΕΣΙΑ: Δέσποινα Μπεμπεδέλη
ΣΚΗΝΙΚΑ — ΚΟΣΤΟΥΜΙΑ: Κώστας Καυκαρίδης

ΠΑΙΖΟΥΝ: Ζωή Κυπριανού, Πόπη Αβραάμ, Χ. Πισίας, Δ. Ξύστρας, Π. Κλείτου, Π. Παπακωνσταντίνου, Χρ. Ζάνος, Σ. Κωμοδρόμος, Αδριανή Μαλένη.

ΤΟ ΣΑΤΙΡΙΚΟ Θέατρο βρήκε στον «Δον Καμίλλο» του Σωτήρη Πατατζή ένα πολύ «δικό του» έργο, ένα έργο που ταιριάζει πολύ στη γραμμή, στο στυλ του θεάτρου — στην περίπτωση του Σατιρικού στοιχείου σταθερά και μόνιμα. Η συνειδητή σταθερή συνέπεια στη στυλιστική γραμμή από τη μια βάζει όρια στην επιλογή του ρεπερτορίου και κάποτε προαποφασίζει σημαντικά πράγματα στην ερμηνεία των έργων, από την άλλη — στην περίπτωση «σύμπτωσης» τηςμανιέρας του θιάσου με τη φύση του έργου, όπως έγινε με τον «Δον Καμίλλο» — πετυχαίνεται ωραίο αποτέλεσμα.

ΙΣΩΣ αυτή η πολύ συγκεκριμένη μόνιμη μανιέρα αποτελεί ένα στάδιο στην εξέλιξη του Σατιρικού — εγώ του εύχομαι μακροζωία με πολλά στάδια. Πάντως κάποτε ακούγονται φωνές (περισσότερο των κριτών παρά του κοινού) για κάποια μονοτονία, κάποια ανάγκη αλλαγής, μια πολυφωνία. Δίνα κι εγώ την ψήφο μου για περισσότερη ελευθερία στην καθαρά στυλιστική αναζήτηση. Αλλά όπως συμβαίνει πάντα ο δημιουργός ξέρει καλύτερα από τους κριτές και πείθει γι' αυτό όχι τόσο με τη μόνη ψηλή απόδοση όταν συνεχίζει να επιμένει στο ρεπερτόριο που «κάνει» για τα συγκεκριμένα του κριτήρια και στο μόνιμο κάπως στενό κύκλο συνεργατών, όσο με τις σπάνιες παρεκκλίσεις από τη σταθερή γραμμή του (εννοώ την τελευταία δουλειά του θιάσου με τον ίδιο σκηνοθέτη και σκηνογράφο — τις «Δούλες» του Ζενέ). Πείθει εξ αντιθέτου, δηλαδή. Ναι, δεν είναι λεπτή η πινελιά — του θιάσου — δημιουργού ούτε μπορούν να προσθέσουν εκλεπτισμένη παρακμή στη μανιέρα τους για να είναι πιο "in". Ναι, χοντρό πινέλλο, ζωηρά χρώματα, αδρές γραμμές, καθαρό σχέδιο, αφού μ' αυτά τα μέσα ο θιάσος καταφέρνει να αποδώσει και τον αισιόδοξο τόνο και την δακρυσμένη χαρά, την θυμωμένη σάτιρα και το πικρό χιούμορ.

ΛΟΙΠΟΝ για το Σατιρικό το «Δον Καμίλλο» δεν είναι μόνο έργο πολύ «δικό του»: ταιριάζει πάρα πολύ και στο πνεύμα των καιρών μας, στις διαθέσεις του σημερινού κοινού.

Η αμφισβήτηση κάθε είδους δογματισμού και η απομάκρυνση από κάθε είδους φανατισμού — αυτά είναι, πιστεύω, τα σημάδια που ορίζουν την εποχή μας, και σημάδια, που προκαλούν την αγωνιστική αντίδραση από διάφορες δυνάμεις — τον σωβινιστικό εθνικισμό, τον θρησκευτικό σκοταδισμό και τον αριστερό δογματισμό. Αποδεικνύεται, ότι η ωραία κωμωδία του Σ. Πατατζή είναι ένα πολύ σημαντικό έργο, που έχει να πει πολλά πράγματα ακριβώς στις

μέρες μας.

Η ΣΚΗΝΟΘΕΤΙΣ Δέσποινα Μπεμπεδέλη και οι ερμηνευτές των κεντρικών ρόλων με έξυπνο τονισμό και με έντεχνα σχεδιασμένα τυπικά πρόσωπα κάνουν την παλιά θεατρική διασκευή του Σ. Πατατζή των χιουμοριστικών σκίτσων του Τζ. Γκασζάσκι ένα έργο επίκαιρο σαν μια πολιτική σατιρική επιθεώρηση. Καθαρότητα γραμμών, ακρίβεια στην κάθε χιουμοριστική έκφραση, γρήγορος ρυθμός στην ανταλλαγή αστείων ατάκτων — έτσι δουλεύει ο πρωταγωνιστής Δ. Ξύστρας. Και έχει ν' αντιμετωπίσει πάντα τουλάχιστον δυο συνομιλητές, ένα από τα πρόσωπα του έργου και τον Χριστό, με τον οποίο έχει αναπτύξει μια πολύ στενή και φυσική σχέση. Του πέφτει πολλή τεχνική δουλειά στη σκηνή του Δ. Ξύστρα, δεν ξεχνά όμως το νόημα του ρόλου του — την τόσο δύσκολη επιλογή μεταξύ του ανθρωπίνου και του δογματικού, του συναισθηματικού και του απαιτούμενου από οργανωμένες καταστάσεις. Ναι, αυτή η επιλογή μόνο στο Χριστό φαίνεται εύκολη. Ο Δον Καμίλλο ιδρώνει και βασανίζεται — το θρησκευτικό δόγμα, η οργανωμένη ιεραρχική πυραμίδα της εκκλησίας, το ιδεολογικό του στρατόπεδο βάζουν φραγμούς στα πιο ανθρώπινα συναισθήματα του. Μα δεν είναι τυχαία που μόνο ο Δον Καμίλλο ακούει τη φωνή του Κυρίου, τη φωνή της συνείδησης του και της ανθρωπιάς του — μόνο αυτός βοηθάει σε τέτοιου είδους διλήμματα.

Ο Χ. ΖΑΝΟΣ έπαιξε τον καλύτερο του ρόλο. Ο τοπικός αριστερός αρχηγός Πεπόνε βγήκε τόσο γνώριμος, τόσο ζωντανός στους τρόπους, στις μεθόδους, σ' όλη τη τυπική μορφή του, που το κοινό του Σατιρικού γελούσε μ' ένα τρόπο λυτρωτικό. Η κωμωδία του Πατατζή δεν χτυπά ανθρώπους, χτυπά καταστάσεις, και το θέατρο κατάφερε ν' αποδώσει και την σατιρική άρνηση του φανατισμού και την καλόκαρδη χιουμοριστική συγχώρεση στους ανθρώπους - θύματα του φανατισμού. Η σκηνοθετίς κρατά όλους τους ηθοποιούς σε καλά οργανωμένη εγρήγορση, και τι αν οι ήρωες ένας πίσω από τον άλλο πέφτουν πάνω στο γιαλλισμένο παρκέ; Χοντρό πινέλλο, αδρές γραμμές — ωραίο το αποτέλεσμα.

Η ΣΥΜΜΕΤΟΧΗ της Πόπης Αβραάμ με το μοτίβο της αμαρτωλής γοητείας και του Σοφοκλή Κωμοδρόμου με την αποστειωμένη μορφή του θαυματουργού γραφειοκράτη ενισχύουν το κεντρικό ντουέτο. Οι καθαρές γραμμές της αρχιτεκτονικής του σεμνού πρεσβυτέρου καθώς παραμορφώνονται σε μια σατιρική προοπτική, τα βιτρό ανοίγουν είσοδο στη φωνή του Κυρίου και στη διαφάνεια και προσθέτουν χαρούμενες νότες στη σκηνική ατμόσφαιρα (Κ. Καυκαρίδης). Γενικά η παράσταση έχει τόνο μάλλον αισιόδοξου ανθρωπισμού παρά καυστικής σάτιρας. Ο πολυσημαντισμός του θεατρικού έργου σήμερα διαβάζεται πρώτ' απ' όλα σαν μήνυμα ελπίδας ότι ο ανθρωπισμός (έννοια - πλατειά αλλά και ταυτόχρονα συγκεκριμένη) θα υπερισχύσει στη μάχη με κάθε είδος, δογματισμού και φανατισμού.